

Informační zpráva za měsíc únor 2020

Obsah zprávy

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 8 Cmo 223/2019 ze dne 27. 11. 2019

Vyloupení poštovní schránky společníka obsahující pozvánku na valnou hromadu [str.2]

II. K judikatuře

Podrobnější informace k materiálům z části I. této zprávy [str. 2 až 3]

III. K některým vybraným otázkám

1) K otázce vydědění z důvodů neuvedených v listině o vydědění [str. 3 až 6]

2) K otázce vystoupení člena ze spolku [str. 6 až 10]

IV. Články a názory

1) Listiny při skončení pracovního poměru..... [str. 10 až 15]

2) Okolnosti vylučující protiprávnost..... [str. 15 až 17]

V. Nové právní předpisy

Únor 2020 (od částky 11 do 23 26.2. 2020)..... [str. 17 až 18]

I.

Judikatura

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 8 Cmo 223/2019 ze dne 27. 11. 2019
Vyloupení poštovní schránky společníka obsahující pozvánku na valnou hromadu

II.

K judikatuře

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 8 Cmo 223/2019 ze dne 27. 11. 2019
Vyloupení poštovní schránky společníka obsahující pozvánku na valnou hromadu

Judikatura se opakovaně vyjadřovala k otázce, komu a za jakých okolností je třeba přikládat k tíži nedoručení pozvánky na valnou hromadu.

Např. v usnesení sp. zn. [27 Cdo 1725/2017](#), ze dne 26. 6. 2018 [Nejvyšší soud](#) judikoval, že **pochybení provozovatele poštovních služeb doručujícího pozvánku je nutné přičíst k tíži společnosti (svolavatele)**. Nejvyšší soud konstatoval, že není-li společností řádně a včas odeslaná pozvánka společníku doručena z příčin ležících nikoliv na straně společnosti (svolavatelů), ale na straně (společností zvoleného) provozovatele poštovních služeb, který zásilku obsahující pozvánku např. vůbec nedoručí, je zásadně nutné pochybení provozovatele poštovních služeb přičíst k tíži společnosti, která jej pro doručení zásilky obsahující pozvánku vybrala a jejímž je smluvním partnerem. Jinak řečeno, nespočívají-li důvody vadného či pozdního doručení pozvánky (či jejího nedoručení) na straně společníka, je zásadně nutné pochybení při doručování pozvánky přičíst na vrub společnosti (byť by šlo o pochybení nikoliv její, ale jí vybraného provozovatele poštovních služeb).

V usnesení sp. zn. [29 Cdo 1982/2011](#), ze dne 24. 10. 2012 [Nejvyšší soud](#) konstatoval, že **pokud společník neobdrží pozvánku např. proto, že společnosti (svolavatel) nesdělí adresu, na níž je k zastížení, nelze tuto skutečnost přikládat k tíži společnosti (svolavatele)**.

Na dosavadní judikaturu pak navázal [Vrchní soud v Olomouci](#) v usnesení ze dne 27. 11. 2019, sp. zn. [8 Cmo 223/2019](#), v němž **posuzoval platnost usnesení přijatých na valné hromadě, o jejímž konání se společník nedozvěděl v důsledku vyloupení jeho poštovní schránky obsahující pozvánku na valnou hromadu**, přičemž dospěl k následujícím závěrům:

Tvrzení, že napadená usnesení jsou neplatná, protože navrhovatel se nedozvěděl o tom, že se koná valná hromada, protože pozvánka na ni mu nebyla doručena, být důvodem pro určení neplatnosti napadených rozhodnutí valné hromady společnosti nemůže.

Napadené usnesení bylo založeno ohledně posouzení této argumentace na závěrech rozhodovací praxe Ústavního a Nejvyššího soudu, na jejichž rozhodnutí soud prvního stupně v odůvodnění napadeného rozhodnutí (dilem nepřesně) poukázal. Z nich plyne, že k závěru o neplatnosti usnesení valné hromady z tohoto důvodu lze dospět pouze za stavu, kdy skutečnost, že adresát se nedozvěděl o obsahu jemu doručované zásilky, je nutno přičíst jejímu odesílateli, v této věci tedy pokud by bylo zjištěno, že Společnost porušila své povinnosti vyplývající jí ze zákona a jejího zakladatelského jednání. K takovému závěru však odvolací soud stejně jako již předtím soud prvního stupně nedospěl.

Odvolací soud v této souvislosti doplňuje závěr rozhodnutí Nejvyššího soudu vydaného pod sp. zn. 2 Cdon 1383/97 uveřejněného v časopise Soudní judikatura, ročník 2000, č. 10, podle něhož **případná ztráta písemného uvědomění o uložení zásilky na poště [pozn. nyní výzvy doručujícího orgánu k vyzvednutí uložené písemnosti], bylo-li doručeno do sféry ovládané adresátem, tedy např. do jeho – byť společné – poštovní schránky, jde (za jinak splněných podmínek vyžadovaných ustanovením § 47 odst. 2 [pozn. nyní § 49 odst. 2]) o.s.ř. na vrub adresáta.**

Komentář autora rozboru judikátu: Se závěry Vrchního soudu v Olomouci, že vyloupení poštovní schránky spolčníka obsahující pozvánku na valnou hromadu je třeba přikládat k jeho tíži, lze souhlasit. V uvedeném případě totiž byla splněna premisa, že svolavatel (společnost) učinila vše, co lze po ní spravedlivě požadovat, aby se pozvánka na valnou hromadu ve stanovené lhůtě dostala do sféry dispozice spolčníka. K řádnému doručení pozvánky proto došlo, je přitom lhostejné, že před tím, než si spolčník stačil vybrat poštu, byl obsah poštovní schránky odcizen.

Právní věta: *Argumentuje-li odvolatel poukazem na rozdílný skutkový stav v rozhodnutích, z jejichž závěrů soud prvního stupně vyšel, jeho argument není důvodný, protože z těchto rozhodnutí bez ohledu na zjištěný skutkový stav vyplývá zásada, že **byl-li při doručování zásilky dodržen postup vyplývající ze zákona, nebo zakladatelského jednání odesílatele, nemůže adresát zásilky úspěšně namítat neúčinnost doručení.***

Celý text rozboru judikátu lze nalézt na

<https://www.epravo.cz/top/clanky/vyloupeni-postovni-schranky-spolecnika-obsahujici-pozvanku-na-valnou-hromadu-110505.html> (náhled 22.2. 2020)

III.

K některým vybraným otázkám

1) K otázce vydědění z důvodů neuvedených v listině o vydědění

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz

Vyslovil-li zůstavitel jen některý z důvodů vydědění, je možno následně prokázat vůči takovému dědici i jiný zákonný důvod vydědění.

Zesnulý zůstavitel po sobě zanechal listinu o vydědění sepsanou dne 31. 8. 2012 formou notářského zápisu, kterou „vydělil vnuky i jejich potomky“, neboť „více než pět let ho nenavštěvují, nepíší, netelefonují, neposílají dárky k svátkům, narozeninám a k jiným obdobným příležitostem“. Tuto listinu vnuci v dědickém řízení neuznali s tím, že „byli vydědění neprávem“. Jeden z vnuků se žalobou domáhal určení, že „je dědicem po zůstaviteli“. Druhý vnuk žalobu ve stanovené lhůtě nepodal.

Soud prvního stupně určil, že žalující vnuk je dědicem. V řízení totiž nebylo prokázáno, že by zůstavitel (dědeček) stál o kontakt s vnukem. Z tohoto důvodu nebyl naplněn důvod vydědění uvedený zůstavitelem, rozhodl soud prvního stupně. Jelikož žalobce - vnuk ani zůstavitel - dědeček od r. 2007 neprojevovali zájem o vzájemný kontakt (ve standardu běžném mezi prarodičem a vnukem), odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně jako správný potvrdil.

Zrušený občanský zákoník a nový občanský zákoník a úprava dědictví

V projednávané věci zůstavitel pořídil listinu o vydědění ve formě notářského zápisu ze dne 31. 8. 2012 podle ust. [§ 469a občanského zákoníku](#), účinného do 31. 12. 2013 (obč. zák.). Podle ust. [§ 3069 občanského zákoníku](#) (o.z.), se při dědění použije právo platné v den smrti zůstavitele. Podle ust. [§ 3072 o.z.](#), zemřel-li zůstavitel po dni nabytí účinnosti tohoto zákona a odporuje-li jeho prohlášení o vydědění právním předpisům účinným v době, kdy bylo učiněno, považuje se za platné, vyhovuje-li tomuto zákonu. Z uvedeného ust. [§ 3072 o.z.](#) lze dovodit, že platnost prohlášení o vydědění je třeba posuzovat podle právní úpravy platné (a účinné) ke dni jeho pořízení, ledaže by bylo podle takové úpravy neplatné. Soudy tudíž správně posoudily platnost listiny o vydědění ze dne 31. 8. 2012 podle ustanovení obč. zák. a jelikož na základě svých skutkových zjištění dospěly k závěru, že listina „je po formální stránce platným úkonem zemřelého“, nebylo již třeba její platnost přezkoumávat podle ustanovení o.z. Následně po provedeném dokazování soud prvního stupně, a po doplnění dokazování i soud odvolací, dovodily, že zůstavitelem uvedený důvod vydědění, že vnuci o něj trvale neprojevovali opravdový zájem, který by jako potomci projevovat měli [ust. [§ 469a odst. 1 písm. b\) obč. zák.](#)], nebyl naplněn.

Když potomek neprojevuje opravdový zájem o předka

Otázku, zda potomek o zůstavitele trvale neprojevoval opravdový zájem, který by jako potomek projevovat měl, je třeba **posuzovat s přihlédnutím ke všem okolnostem případu**. Jedním z hledisek, které je třeba u tohoto důvodu vydědění vždy zkoumat, je to, zda potomek zůstavitele měl reálnou možnost o zůstavitele projevit opravdový zájem, který by jako potomek měl projevit, t. j. zda zůstavitel měl sám zájem se s potomkem stýkat a udržovat s ním

běžné příbuzenské vztahy; vydědění přichází v úvahu jen tam, kde zůstavitel o tento blízký příbuzenský vztah stojí, kde se ho nezájem potomka osobně citově dotýká, kde mu tento stav vadí, a nikoliv, jde-li o situaci, kdy je mu tento stav lhostejný, případně kdy k němu sám i podstatně přispěl. Jestliže potomek trvale neprojevuje o zůstavitele zájem proto, že zůstavitel neprojevoval zájem o potomka, nelze bez dalšího dovodit, že by neprojevení tohoto zájmu potomkem mohlo být důvodem k jeho vydědění.

V řízení bylo prokázáno, že se zůstavitel - dědeček se žalobcem - vnukem nestýkal již od roku 2007 a že zůstavitel následně „neprojevil žádný zájem o další setkání či komunikaci“. Takže potud Nejvyšší soud rozhodnutí nižší soudů akceptoval, neboť je zjevné, že vztah, který mezi sebou zůstavitel (dědeček) se žalobcem (vnukem) měli, byl oběma „lhostejný“ a ani neprojevili snahu o vzájemné udržování (navázání) „běžného“ příbuzenského vztahu mezi prarodičem a vnukem.

Mohou být prokázány i důvody neuvedené v listině o vydědění

Oproti právní úpravě vydědění v obč. zák. je podle o. z. nutné prokázat existenci zákonného důvodu vydědění až ke dni smrti zůstavitele. Tento závěr přitom lze, jak vyložil *Nejvyšší soud ČR* v rozsudku sp. zn. *24 Cdo 1777/2019*, ze dne 27. 9. 2019, dovodit (i přesto, že tak není výslovně uvedeno v zákoně) z ustanovení upravujících institut vydědění (ust. *§ 1646 až § 1649 o.z.*, případně. ust. *§ 1651 odst. 2 o. z.* týkajícího se tzv. „vydědění mlčky“) a dále též i z důvodové zprávy k tomuto zákonu. (Ust. *§ 1651 odst. 2 o. z.* říká, že dopustil-li se ten, kdo byl opominut **D** nikoli omylem, něčeho, co naplňuje zákonný důvod vydědění, hledí se na toto opominutí jako na vydědění učiněné mlčky a po právu.)

Z těchto důvodů je proto možné, dodává *Nejvyšší soud ČR* v rozsudku sp. zn. *24 Cdo 1777/2019*, ze dne 27. 9. 2019, vyslovil-li zůstavitel - jako tomu bylo v projednávané věci - jen některý z důvodů vydědění (nepominutelný dědic o něj neprojevoval opravdový zájem, který by projevoval měl), v dědickém sporu prokázat vůči takovému dědici i jiný zákonný důvod vydědění (např. že zůstaviteli neposkytl potřebnou pomoc v nouzi anebo vedl nezřízený život). Je tedy možné, vyslovil-li zůstavitel jen některý z důvodů vydědění, v řízení o pozůstalosti, resp. ve sporném řízení vyvolaném postupem podle ust. *§ 170 zákona o zvláštních řízeních soudních* (z.ř.s.) prokázat vůči takovému dědici i jiný zákonný důvod vydědění. Podle předchozí právní úpravy (obč. zák.) takový postup možný nebyl, a pokud byl nepominutelný dědic úspěšný ve své obraně a podařilo se mu vyvrátit existenci toho zákonného důvodu vydědění, jež zůstavitel uvedl v prohlášení o vydědění, nebyl vyděděn, i když by vůči němu bylo možné prokázat existenci i jiného zákonného důvodu vydědění. Soud je povinen zabývat se v řízení zahájeném žalobou podle ust. *§ 170 z.ř.s.* i dalšími (účastníky tvrzenými) důvody vydědění, které zůstavitel v listině o vydědění neuvedl, i v případě, že zůstavitel pořídil listinu o vydědění podle obč. zák. (účinného do 31. 12. 2013), avšak zemřel po 31. 12. 2013. Platnost listiny o vydědění se přitom posoudí podle právní úpravy účinné ke dni jejího pořízení, určil

Nejvyšší soud ČR v rozsudku sp. zn. *24 Cdo 1777/2019*, ze dne 27. 9. 2019.

Další postup ve sporném případě

A proto také v dané sporné věci, kterou projednával *NS ČR* pod sp. zn. *24 Cdo 1777/2019*, budou soudy posuzovat znovu, jelikož NS jejich rozhodnutí zrušil, zda nebyl dán další důvod k vydědění žalobce, a to „neposkytnutí potřebné péče zemřelému v době jeho stáří a nemoci“. To zprvu soudy neučinily - odvolací soud potvrdil postup soudu prvního stupně, který nepřihlížel k provedeným důkazům a skutkovým zjištěním ohledně namítaného důvodu vydědění spočívajícího v „neposkytnutí potřebné péče zemřelému v době jeho stáří a nemoci“, neboť „jsou nad rámec rozhodných skutečností“. Odvolací soud k tomu ještě uvedl že „je třeba zásadně respektovat autonomii vůle zůstavitele, který takové důvody vydědění neuvedl“.

¹⁾ Nepominutelnými dědici jsou podle ust. § 1643 odst. 2 o. z. děti zůstavitele a nedědí-li, pak jsou jimi jejich potomci.

Celý text článku lze nalézt na

<https://www.epravo.cz/top/clanky/vydedeni-z-duvodu-neuvedenych-v-listine-o-vydedeni-110588.html> (náhled 23.2. 2020)

2) K otázce vystoupení člena ze spolku

Předmětem tohoto článku je právo člena na vystoupení ze spolku dle právní úpravy v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění (dále jen občanský zákoník). Článek se zabývá zejména tím, zda je přípustné právo na vystoupení ze spolku omezit, zda je možné určit výpovědní lhůtu, jaké jsou náležitosti právního jednání vedoucího k vystoupení a zda se členovi při vystoupení vrací zaplacené členské příspěvky.

Právo na vystoupení ze spolku

Vystoupení člena ze spolku je jedním ze způsobů ukončení členství ve spolku, přičemž tento způsob nemůže být vyloučen stanovami spolku. Dle kogentního ustanovení *§ 215 odst. 1 občanského zákoníku* totiž platí, že nikdo nesmí být nucen k účasti ve spolku a nikomu nesmí být bráněno vystoupit z něho. Právo člena vystoupit ze spolku je označováno jako tzv. „negativní složka svobody sdružování“ ¹⁾. Vzhledem k tomu, že jde o jednu ze základních zásad spolkové činnosti, není ani možné vystoupení jakkoli ztěžovat. **Není například přípustné** spojit s vystoupením povinnost zaplatit určitý poplatek či splnit jiné podmínky. Jsem toho názoru (*pozn.* autora článku), že též **nelze** po členovi, který chce ze spolku vystoupit, **požadovat před vystoupením uhrazení všech dluhů vůči spolku**. Nezřídka totiž bude otázka

existence dluhu člena vůči spolku sporná a k vyřešení této otázky bude nutné vyčkat na rozhodnutí příslušného orgánu. V případě soudů lze důvodně očekávat, že by vyřešení takové otázky mohlo trvat i několik let. Do té doby by tedy musel člen ve spolku setrvat proti své vůli, což nelze považovat za situaci, jež by byla v souladu se zásadou dobrovolnosti členství.

Pokud by spolek bránil svým členům ze spolku vystoupit, může to vést až ke zrušení tohoto spolku soudem. Dle § 268 odst. 1 písm. d) občanského zákoníku platí, že: soud zruší spolek s likvidací na návrh osoby, která na tom má oprávněný zájem, nebo i bez návrhu v případě, že spolek, ač byl na to soudem upozorněn, bráním členům ze spolku vystoupit. Řízení o zrušení tedy může být zahájeno na návrh oprávněné osoby nebo ex offo. Soud nicméně spolek zruší až v případě, že spolek nenapraví své pochybení ani přes předchozí upozornění ze strany soudu.

Pokud by stanovy spolku určovaly, že členové nejsou oprávněni ze spolku vystoupit nebo pokud by kladly na vystoupení nepřipustné nároky, byly by stanovy v této části **nejspíše absolutně neplatné**. O absolutní neplatnost by se jednalo pravděpodobně z toho důvodu, že takové právní jednání (respektive jeho část) by odporovalo zákonu a zároveň by i zjevně narušovalo veřejný pořádek (viz § 588 občanského zákoníku)²⁾. Není dozajista v zájmu společnosti, aby byly osoby nuceny proti své vůli setrvávat v organizacích, v nichž již nadále nechtějí působit.

Výpovědní lhůta

Zajímavou otázkou je, zda může spolek určit v případě vystoupení člena ze spolku přiměřenou výpovědní lhůtu. Podle JUDr. Milana Kindla, CSc. **nelze** právo člena vystoupit ze spolku omezit ani tak, že účast člena zanikne **až uplynutím určité doby od prohlášení o vystoupení**. Dle jeho mínění tedy nelze omezit právo člena ze spolku svobodně vystoupit ani důvody, ani určitou lhůtou³⁾. Pro podporu svého názoru uvádí rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1006/2002, které ale není dostupné ve sbírce rozhodnutí Nejvyššího soudu.

Opačný názor zastává Mgr. Ing. Dušan Hrabánek ve své rigorózní práci „Členství ve spolku“, kde uvádí: „*Bráněním ve vystoupení ze spolku podle autorova názoru není, pokud stanovy spojují zánik členství ve spolku s uplynutím přiměřené výpovědní lhůty. Hranice přiměřenosti je zřejmě individuální a závisí na typu spolku a rozsahu závazků člena s členstvím spojených; výpovědní lhůta by však neměla přesáhnout několik měsíců. Například švýcarské a nizozemské právo výpovědní lhůtu upravují...*“⁴⁾ Stejného názoru je i JUDr. Jana Bílková: „*Není ovšem nepřipustné, aby spolek ve stanovách upravil formu vystoupení (žádoucí je písemnost) a další záležitosti spojené s uplatněním tohoto postupu (výpovědní doba apod.), pokud tím není omezena vlastní možnost vystoupení.*“⁵⁾ Obdobně smýšlí i doc. JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D.: „*Není vyloučeno, aby spolek nepřiznal vystoupení okamžité účinky, může proto stanovit určitou lhůtu, po jejímž uplynutí právní účinky vystoupení nastanou, pokud jeho po-*

vaha vyžaduje, aby se mohl změnám členské základny přizpůsobit.“⁶⁾

Osobně souhlasím s tím (pozn.: autora článku), že přiměřená výpovědní lhůta je možná a není v rozporu se zásadou dobrovolnosti členství. Výpovědní lhůta může mít své opodstatnění, a to zejména v těch případech, kdy člen musí před zánikem svého členství něco vykonat, např. předat agendu, zaučit svého nástupce či vrátit věci patřící spolku. Je zcela standardní, že členství v různých organizacích končí až uplynutím výpovědní lhůty (srov. např. dvouměsíční výpovědní lhůtu při odstoupení člena voleného orgánu v *§ 160 občanského zákoníku*). Je tedy podle mého názoru (pozn.: autora článku) legitimní, pokud spolek ve svých stanovách upraví přiměřenou výpovědní lhůtu. Tato lhůta samozřejmě nesmí být neodůvodněně dlouhá. V takovém případě by již o zásah do zásady dobrovolnosti členství šlo a stanovy by v té části upravující nepřiměřeně dlouhou výpovědní lhůtu byly absolutně neplatné. Kdy je výpovědní lhůta již příliš dlouhá, není možné obecně stanovit, nicméně se domnívám, že o nepřiměřeně dlouhou lhůtu by se jednalo například v případě, kdyby lhůta přesahovala dobu delší než 6 měsíců. Konkrétní posouzení přiměřenosti bude vždy záviset na typu spolku a rozsahu členských závazků.

Náležitosti vystoupení

K ukončení členství vystoupením dochází v důsledku jednostranného projevu vůle člena spolku, který si přeje své členství ve spolku ukončit. Vystoupení je tedy jednostranné právní jednání, které musí splňovat všechny předepsané náležitosti pro právní jednání, včetně určitosti, srozumitelnosti a vážnosti⁷⁾. Vystoupení je účinné od okamžiku, kdy spolku, resp. jeho příslušným orgánům, dojde⁸⁾. Občanský zákoník nestanoví, jakou formu musí vystoupení mít. Vystoupení tak může proběhnout jak písemně, tak i ústně. Dle převažujícího odborného názoru⁹⁾ může být forma vystoupení upravena ve stanovách. I v tomto případě ale bude nutné posuzovat přiměřenost stanovené formy. Například možnost vystoupit jedině pomocí písemného prohlášení sepsaného vlastní krví za úplňku před třemi svědky by již bylo možné považovat za nepřipustné omezení svobody sdružování členů spolku, stejně tak např. požadavek na formu notářského zápisu.

Vystoupení a členské příspěvky

V případě vystoupení člena ze spolku **se mu nevrací zaplacené členské příspěvky**. Dle mého názoru (pozn.: autora článku) **má ale člen právo na vrácení zálohy na členské příspěvky a též právo na vrácení svého majetku, který propůjčil spolku pro jeho činnost**¹⁰⁾. Názor ohledně práva na vrácení záloh na členské příspěvky opírám o rozsudek *Nejvyššího soudu* sp. zn. *32 Cdo 1848/2007*, kde soud dospěl k závěru, že členovi vznikla škoda ve výši zaplacených záloh na členské příspěvky v okamžiku, kdy zaniklo jeho členství a spolek mu zaplacené zálohy odmítl vrátit z důvodu nedostatku finančních prostředků. Z tohoto rozsudku dle mého názoru (pozn.: autora článku) vyplývá, že spolek měl povinnost zálohy vrátit. Musím nicméně

upozornit, že JUDr. Milan Kindl, CSc. na základě stejného rozsudku dospěl k zcela opačnému závěru ¹¹⁾.

Závěr

Lze shrnout, že právo na vystoupení ze spolku patří mezi základní členská práva. Z toho důvodu **nelze právo na vystoupení omezit, s výjimkou přiměřené výpovědní lhůty**. Vystoupení je jednostranné právní jednání, které musí být určité, srozumitelné a vážné. Vystoupení musí být spolku doručeno, jinak nebude mít právní účinky. Stanovy mohou upravit formu vystoupení, zvolená forma však nesmí nepřiměřeným způsobem limitovat právo člena na vystoupení. Člen nemá při vystoupení ze spolku právo na vrácení zaplacených členských příspěvků, může ale požadovat vrácení uhrazené zálohy na členské příspěvky.

¹⁾ Viz např. nálezn Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 40/06 ze dne 14. 10. 2008.

²⁾ KINDL, Milan, ERTL, Zdeněk, FORMANOVÁ, Nikola, KINDL, Tomáš, ŠÍMA, Alexander. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN: 978-80-7380-642-2. s. 227., stejně tak i LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN: 978-80-7400-529-9. s. 1163.

³⁾ KINDL, Milan. s. 228. *op. cit.*

⁴⁾ HRABÁNEK, Dušan. *Členství ve spolku*. Brno, 2016. Rigorózní práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. K dispozici zde (https://is.muni.cz/th/61066/pravf_r/rigorozni_prace_Hrabanek.pdf), s. 92.

⁵⁾ LAVICKÝ, Petr a kol. s. 1163. *op. cit.*

⁶⁾ RONOVSÁ, Kateřina. *Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích*. Praha: Leges, 2014. ISBN: 978-80-7502-020-8. s. 119.

⁷⁾ LAVICKÝ, Petr a kol. s. 1163. *op. cit.*

⁸⁾ Viz § 570 občanského zákoníku.

⁹⁾ Viz KINDL, Milan. s. 231. *op. cit.*, LAVICKÝ, Petr a kol. s. 1163. *op. cit.* nebo PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník, komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017. ISBN: 978-80-7400-653-1. s. 302.

¹⁰⁾ LAVICKÝ, Petr a kol. s. 1163. *op. cit.*

¹¹⁾ KINDL, Milan. s. 231. *op. cit.*

Celý text článku lze nalézt na
<https://www.epravo.cz/top/clanky/vystoupeni-clena-ze-spolku-110597.html>
(náhled 23.2. 2020)

IV.

Články a názory

1) Listiny při skončení pracovního poměru

Málokdo z lidí však ví, že zaměstnavatel má povinnost při skončení pracovního poměru předat zaměstnanci také určité listiny, které jsou následně důležité např. pro daňové účely, pro účely stanovení peněžité pomoci v mateřství, podpory v nezaměstnanosti či jiných dávek státní sociální podpory, a tedy má právo si o ně při skončení pracovního poměru u zaměstnavatele bez obav zažádat, pokud mu je nepředá/ nezašle on sám.

Této nevědomosti zaměstnanců často využívají samotní zaměstnavatelé, a své zákonné povinnosti si neplní.

Podívejme se tedy v tomto příspěvku, **jaké listiny má zaměstnanec při skončení pracovního poměru obdržet od zaměstnavatele ze zákona, tedy měl by je obdržet od zaměstnavatele automaticky bez zvláštní žádosti**, a o které si může zažádat, neboť je může v budoucnu potřebovat.

Mezi tyto listiny patří:

1. Zápočtový list
2. Potvrzení zaměstnavatele pro účely posouzení nároku na podporu v nezaměstnanosti
3. Potvrzení o zdanitelných příjmech ze závislé činnosti a z funkčních požitků, sražených zálohách na daň a daňovém zvýhodnění
4. Posudek o pracovní činnosti
5. Výstupní list

Hned v úvodu je třeba zmínit, že na listiny uvedené níže má zaměstnanec nárok, i v případě, že jeho pracovní poměr byl ukončen ve zkušební době.

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz

1. Potvrzení o zaměstnání (tzv. zápočtový list)

Jde o velmi důležitý dokument, na který má zaměstnanec ze zákona, automaticky nárok, při skončení pracovního poměru, dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti, má-li vyrovnané veškeré závazky vůči zaměstnavateli. Potvrzení je třeba k nástupu do nového zaměstnání, a dále také slouží k následnému zdokumentování působení u zaměstnavatele pro účely vyřízení starobního důchodu.

Zápočtový list je upraven v ust. [§ 313 zákoníku práce](#), který uvádí výčet toho, co musí tento dokument obsahovat vždy. Mezi tyto údaje patří následující:

- a) údaje o zaměstnání, zda se jednalo o pracovní poměr nebo dohodu o pracovní činnosti a o době jejich trvání,
- b) druh konaných prací,
- c) dosaženou kvalifikaci,
- d) zda byl pracovněprávní vztah zaměstnavatelem skončen z důvodu porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci zvlášť hrubým způsobem,
- e) odpracovanou dobu a další skutečnosti rozhodné pro dosažení nejvýše přípustné expoziční doby,
- f) zda ze zaměstnancovy mzdy jsou prováděny srážky, v čí prospěch, jak vysoká je pohledávka, pro kterou mají být srážky dále prováděny, jaká je výše dosud provedených srážek a jaké je pořadí pohledávky,
- g) údaje o započitatelné době zaměstnání v I. a II. pracovní kategorii za dobu před 1. lednem 1993 pro účely důchodového pojištění.

Zaměstnavatel **nemůže bez svolení zaměstnance** uvést v zápočtovém listu další údaje. Pokud by přesto k uvedení údajů došlo, má každý právo se obrátit na příslušný soud, aby byl zápočtový list zaměstnavatelem přiměřeně upraven.

Na žádost zaměstnance je povinen zaměstnavatel uvést **v odděleném potvrzení**

- a) údaje o výši průměrného výdělku,
- b) zda pracovní poměr, dohoda o provedení práce nebo dohoda o pracovní činnosti byly zaměstnavatelem rozvázány z důvodu uvedených v ust. [§ 52 odst. 1 písm. g\) a h\) zákoníku práce](#) (porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci zvlášť hrubým způsobem nebo z důvodu porušení jiné povinnosti zaměstnance podle [§ 301a](#) zvlášť hrubým způsobem),
- c) údaje o dalších skutečnostech rozhodných pro posouzení nároku na podporu v nezaměstnanosti.

Oddělené potvrzení se vydává **pro Úřad práce v případě, že se zaměstnanec bude chtít registrovat do evidence uchazečů o zaměstnání**. Nárok na podporu v nezaměstnanosti totiž

nemá uchazeč o práci, se kterým byl z výše uvedených důvodů v posledních šesti měsících před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání **ukončen pracovní poměr ze strany zaměstnavatele**.

2. Potvrzení zaměstnavatele pro účely posouzení nároku na podporu v nezaměstnanosti

Tento tiskopis budete potřebovat, pokud Vaše **nové zaměstnání přímo nenavazuje** na předchozí zaměstnání.

Tiskopis získáte na příslušném **Úřadu práce**, kde jste povinni se přihlásit **nejpozději do 3 pracovních dnů od skončení pracovního poměru** nebo si jej můžete sami stáhnout na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí. Tiskopis nebudete vyplňovat ani Vy ani Váš zaměstnavatel, nýbrž **mzdová účetní zaměstnavatele, kde jste naposledy pracovali**.

Nárok na podporu v nezaměstnanosti má dle ust. [§ 39 odst. 1 zákona č. 435/2004 Sb., o nezaměstnanosti](#), v platném znění (dále jen „zákon o nezaměstnanosti“), každý kdo, za posledních 24 měsíců odvedl důchodové pojištění minimálně za polovinu této doby, tedy za 12 měsíců.

Ke dni, k němuž má být podpora v nezaměstnanosti přiznána, **nesmí** být osoba poživitelem starobního důchodu, **nesmí** být ve výkonu trestu, pobírat dávky nemocenského pojištění, podporu při rekvalifikaci či výsluhový příspěvek, jež by byl vyšší než podpora v nezaměstnanosti **1)**. Naopak na podporu mají nárok navíc i osoby, jež nesplňují shora uvedenou podmínku odvedení důchodového pojištění, ale splňují podmínku tzv. **náhradní doby zaměstnání** dle ust. [§ 40 zákona o nezaměstnanosti](#). Jedná se například o osoby, které pečovaly o dítě do věku 4 let, či vykonávaly veřejnou službu více než 20 hodin týdně či pečovaly o osoby různě postižené atd.

Výše podpory v nezaměstnanosti závisí na výši předchozího výdělku a délce pobytu na úřadě práce (podpůrčí době). Výše podpory v nezaměstnanosti je dána způsobem ukončení pracovního poměru a věkem **2)**.

Maximální výše podpory v nezaměstnanosti se oproti roku 2019 **mírně zvýšila**, a to z částky 18.111 Kč na aktuální částku pro rok 2020 ve výši 18.279 Kč.

3. Potvrzení o zdanitelných příjmech ze závislé činnosti a z funkčních požitků, sražených zálohách na daň a daňovém zvýhodnění

Vydává zaměstnavatel po skončení pracovního poměru automaticky bez nutnosti jeho vyžádání. Tento dokument je důležitý pro účely ročního zúčtování záloh na daň a k vyplnění daňového přiznání, které za zaměstnance standardně vypracovává **účetní zaměstnavatele**.

Nemusí tomu tak být však vždy. Pokud například, vedle hlavního pracovního poměru, vykonáváte práci na základě dohody či jste poskytli sponzorský dar, nebo uplatňujete slevu z životního pojištění či za zaplacené úroky z hypotéky často jste odkázáni, že si máte nechat vypracovat daňové přiznání sami, na vlastní náklady. V takovémto případě je nutno zažádat, nejlépe do konce ledna u svého zaměstnavatele či přímo u jeho účetní o tento dokument, neboť jej musíte zavčas předat své zvolené účetní/účetnímu, který Vám daňové přiznání vypracuje. Daňové přiznání za předešlý rok je nutno vždy podat nejpozději do 31. 3. následujícího roku z, tedy za rok 2019 je nutno podat daňové přiznání na příslušný finanční úřad nejpozději do 31. 3. 2020.

4. Posudek o pracovní činnosti

Tzv. pracovní posudek upravuje *zákoník práce* v ust. § 314. Jedná se o písemnosti, které se týkají hodnocení práce zaměstnance, jeho kvalifikace, schopností a dalších skutečností, které mají vztah k výkonu práce. Vydává se **pouze na žádost zaměstnance**, kdy v případě, že zaměstnanec o tuto listinu požádá (ideálně písemně), je zaměstnavatel povinen **do 15 dnů posudek vydat**.

Zaměstnavatel však **není povinen** vydat posudek dříve, než v době 2 měsíců před skončením jeho zaměstnání. Jiné informace o zaměstnanci než ty, které mohou být obsahem pracovního posudku (uvedeno výše), je zaměstnavatel oprávněn o zaměstnanci podávat pouze s jeho souhlasem.

V případě, že **zaměstnanec nesouhlasí** s obsahem potvrzení o zaměstnání nebo pracovního posudku, může se domáhat do 3 měsíců ode dne, kdy se o jejich obsahu dověděl, u příslušného soudu, aby zaměstnavateli byla uložena povinnost přiměřeně jeho posudek upravit.

5. Výstupní list

Jedná se o doklad, který **potvrzuje vyrovnaní Vašich závazků vůči zaměstnavateli**, například pokud jste měli k dispozici pracovní telefon, vozidlo či notebook, je nutno tyto při skončení pracovního poměru v pořádku vrátit, popřípadě uhradit náklady na jejich opravu či jejich znovuzřízení při ztrátě. Přestože tento doklad zůstává uložený u zaměstnavatele, doporučujeme si **pořídit jeho kopii**, pro případné možné budoucí spory o to, zda byly veškeré Vaše závazky se zaměstnavatelem vyrovnány.

A výplatnice?

Výplatnici (výplatní pásku) neboli písemný doklad potvrzující jednotlivé položky mzdy by měl každý zaměstnanec **obdržet automaticky**, vždy v příslušném výplatním termínu, jež za-

městnavatel stanovil v pracovní smlouvě, popřípadě, jak plyne ze zákoníku práce, **nejpozději poslední den kalendářního měsíce následujícího po vykonání práce.**

V případě, že Vám zaměstnavatel nedal/neposlal některé výplatnice za dobu trvání pracovního poměru, nejvyšší čas, kdy byste měli výplatnice obdržet je **ke dni skončení pracovního poměru**, případně dle dohody se zaměstnavatelem v ujednaný den. Pohlídejte si také, že výplatnici byste měli následně obdržet i za měsíc, v němž pracovní poměr skončil, byť by byl odpracován i **jen 1 jediný den.**

Závěrem nutno podotknout, že v případě, že Vám zaměstnavatel z jakéhokoli důvodu **odmítá výše uvedené listiny předat**, požádejte jej písemně, nejlépe doporučeným dopisem o tyto listiny, neboť na ně máte nárok. Pokud ani přes tuto písemnou výzvu listiny neobdržíte, neváhejte se obrátit se svým problémem na odborníka z odvětví pracovního práva, který Vám Vaši záležitost pomůže efektivně řešit.

¹⁾ Ust. § 39 odst. 2 zákona č. 435/2004 Sb., o nezaměstnanosti, v platném znění zní: Nárok na podporu v nezaměstnanosti nemá uchazeč o zaměstnání,

- se kterým byl v době posledních 6 měsíců před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání zaměstnavatelem skončen pracovněprávní vztah z důvodu porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvláště hrubým způsobem³³); to platí i v případě skončení jiného pracovního vztahu z obdobného důvodu,
- se kterým byl v době posledních 6 měsíců před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání zaměstnavatelem skončen pracovněprávní vztah z důvodu porušení jiné povinnosti zaměstnance podle § 301a zákoníku práce zvláště hrubým způsobem⁷⁹),
- kterému vznikl nárok na výsluhový příspěvek podle zvláštních právních předpisů³⁴) a tento příspěvek je vyšší než podpora v nezaměstnanosti, která by uchazeči o zaměstnání náležela, pokud by neměl nárok na výsluhový příspěvek,
- který ke dni, k němuž má být podpora v nezaměstnanosti přiznána, je v právním vztahu vzniklém k výkonu některé z činností podle § 25 odst. 3, nebo
- který je ke dni, k němuž má být podpora v nezaměstnanosti přiznána, v postavení některé z osob uvedených v § 25 odst. 1 písm. c) až f) a s); k výši příjmu nebo odměny se přitom nepřihlíží, to neplatí pro člena bytového družstva, který vykonává práci nebo činnost pro bytové družstvo mimo pracovněprávní vztah nebo je pověřen obchodním vedením bytového družstva.

²⁾ Ust. § 50 odst. 3 zákona č. 435/2004 Sb., o nezaměstnanosti, v platném znění zní:

Procentní sazba podpory v nezaměstnanosti činí první 2 měsíce podpůrčí doby 65 %, další 2 měsíce podpůrčí doby 50 % a po zbývajících podpůrčí dobu 45 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu. V případě, že uchazeč o zaměstnání před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání bez vážného důvodu ukončil poslední zaměstnání sám ne-

bo dohodou se zaměstnavatelem, činí procentní sazba podpory v nezaměstnanosti 45 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu. Ukončil-li uchazeč o zaměstnání sám nebo dohodou ve stejný den více zaměstnání, z nichž alespoň jedno bylo ukončeno z vážných důvodů, náleží mu podpora v nezaměstnanosti ve výši procentní sazby podpory v nezaměstnanosti podle věty první. Vykonával-li uchazeč o zaměstnání jako poslední před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání samostatnou výdělečnou činnost, ustanovení věty druhé se nepoužije. Procentní sazba podpory při rekvalifikaci činí 60 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu.

Celý text článku lze nalézt na

<https://www.epravo.cz/top/clanky/listiny-pri-skonceni-pracovniho-pomeru-110596.html>
(náhled 24.2. 2020)

2) Okolnosti vylučující protiprávnost

Okolnosti vylučující protiprávnost **jsou takové okolnosti, které pachatele činu jinak trestného zbavují trestní odpovědnosti.** V praxi to znamená, že jednání, které by jinak naplňovalo skutkovou podstatu trestného činu, za těchto okolností od počátku není trestné, protože schází protiprávnost. Tento článek nabízí jejich stručné shrnutí.

Okolnosti vylučující protiprávnost jsou takové okolnosti skutku, které když v konkrétním případě nastanou, mohou způsobit, že takový čin, který by normálně byl trestným činem, trestným činem není. Jde o určité výjimky z jinak nedovoleného jednání. Protiprávnost, jakožto pojem pro tuto problematiku stěžejní, můžeme vnímat jako jednání osoby, které je v rozporu se zákonem. O jednání protiprávní se může jednat pouze v případě, že jej za protiprávní označuje zákon

Takovým případům, kde nastaly okolnosti vylučující protiprávnost, schází nejen protiprávnost, ale i společenská škodlivost (dokonce mohou být v některých případech i společensky prospěšné), a to již v době spáchání takového činu – říkáme tedy, že okolnosti vylučující protiprávnost mají účinky *ex tunc* – jednání tedy již od samého začátku není trestným činem. Tím se liší od případů zániku trestní odpovědnosti, jež působí *ex nunc*.

V zákoně č. 40/2009 Sb., *trestním zákoníku*, se tomuto institutu věnuje *hlava třetí, § 28 – 32*, kde jsou vyjmenovány tyto druhy okolností vylučující protiprávnost: krajní nouze, nutná obrana, svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně. Nejedná se však o taxativní výčet – např. § 363 stejného zákona hovoří o beztrestnosti agenta a několik dalších ustanovení můžeme najít mimo trestní zákoník – okolnosti vylučující protiprávnost v podobě výkonu práv a povinností, lékařský zákrok či plnění zákonné povinnosti či rozkazu.

Krajní nouze

Jedná se o čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem. Závisí na splnění několika podmínek: toto nebezpečí za daných okolností nebylo možné odvrátit jinak (požadavek subsidiarity); způsobený následek nesmí být zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil (požadavek proporcionality); ten, komu nebezpečí hrozilo, nebyl povinen je snášet (např. policista provádějící služební zá-
krok). Jako příklad krajní nouze může být jednání zaměstnankyně banky, která lupiči, který na ní míří zbraní, vydá peníze a způsobí tak bance škodu.

Nutná obrana

O nutnou obranu jde, pokud se jedná o čin jinak trestný, kterým někdo odvrací hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný zákonem. Stejně jako při uplatnění krajní nouze, je i u nutné obrany nutné splnění několika podmínek, a sice: útok musí přímo hrozit nebo trvat; ochrana nesmí být zcela zjevně nepřiměřena způsobu útoku (požadavek proporcionality, který je zde oproti krajní nouzi podstatně mírnější). Oproti krajní nouzi zde není požadavek subsidiarity – není bezpodmínečně nutné, aby nutná obrana byla jedinou možností, jak odvrátit útok. V praxi si tak můžeme představit např. situaci, kdy osoba A osobu B bezdůvodně fyzicky napadne. Osoba B je tak oprávněna se bránit, i když má možnost útok odvrátit jinak – třeba tím, že útočníkovi uteče.

Svolení poškozeného

Trestný čin nespáchá, kdo **jedná na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž tato osoba může bez omezení oprávněně rozhodovat, jsou činem dotčeny.** Svolení však musí být dáno předem nebo současně s jednáním osoby páčající čin jinak trestný, a to dobrovolně, určitě, vážně a srozumitelně; je-li takové svolení dáno až po spáchání činu, je pachatel beztrestný, mohl-li důvodně předpokládat, že by tato osoba tento souhlas jinak udělila vzhledem k okolnostem případu a svým poměrům. S výjimkou případů svolení k lékařským zákrokům, které jsou v době činu v souladu s právním řádem a poznatky lékařské vědy a praxe, nelze za svolení považovat souhlas k ublížení na zdraví nebo usmrcení.

Přípustné riziko

Jedná se o případy, **kdy někdo vykonává v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce společensky prospěšnou činnost, kterou ohrozí nebo poruší zájem chráněný trestním zákonem.** Tato okolnost vylučující protiprávnost se využívá zejm. v oblasti výzkumné, hospodářské nebo třeba při lékařských experimentech. Rovněž závisí na splnění podmínek: výsledku není možné dosáhnout jiným způsobem; riziko odpovídá předpokládané-

mu společenskému prospěchu; je v souladu s etickými hodnotami; je třeba vyhodnotit rizika před započítáním experimentu.

Oprávněné použití zbraně

Trestný čin **nespáchá, kdo použije zbraň v mezích stanovených jiným právním předpisem**. Definice slova „zbraň“ je obsažena v několika právních předpisech, přičemž se některé shodují a některé vykazují různé odlišnosti.

Základní ustanovení o definici zbraně můžeme nalézt v *§ 118 trestního zákoníku*: „... zbraní se tu rozumí, pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, cokoliv, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.“ Skoro stejně definuje zbraň *zákon č. 553/1991 Sb., České národní rady o obecní policii* v ustanovení *§ 14 odst. 3*: „cokoliv, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.“ Dále např. *zákon č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky*, *zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky*, *zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů* nebo *zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě*. Ustanovení *§ 32 TZ* odkazuje na jiné právní předpisy upravující oprávnění nosit zbraň a způsob jejího užití. Rovněž to, jaká z definic se na zbraň samotnou jako takovou užije, bude tedy odvislá od těchto jednotlivých právních předpisů.

Celý text článku lze nalézt na

<https://www.epravo.cz/top/clanky/okolnosti-vylucujici-protipravnost-110612.html>

(náhled 24.2. 2020)

V.

Nové právní předpisy

Ve sledovaném období od 28. 1. 2020 do 26.2. 2020 bylo vydáno celkem 30 předpisů a obdobných závazných aktů českého právního pořádku, z toho 4 sdělení ministerstev a jiných oprávněných orgánů, 0 sdělení úřadů, 0 sdělení Státní volební komise, 3 nařízení vlády, 7 vyhlášek, 12 zákonů, 0 úplné znění zákona, 4 nálezy Ústavního soudu, 0 sdělení Ústavního soudu, 0 ústavní zákon, 0 usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, 0 Rozhodnutí vlády České republiky, 0 Rozhodnutí prezidenta republiky, 0 Rozhodnutí předsedy Senátu Parlamentu České republiky, 0 Zákonné opatření Senátu a 0 Usnesení Poslanecké sněmovny o schválení zákonného opatření Senátu.

Za monitorované období nebyl schválen žádný zásadní právní předpis či novela nebo změna již zásadního právního předpisu existujícího, který by byl stěžejně nápomocen v poradenské činnosti občanských poraden či který by byl výslovně spjat s obvyklými dotazy veřejnosti.

Pozn.) text psaný *zelenou kurzivou* je citace znění ustanovení z právního předpisu nebo výňatek z textu související literatury či výňatek z textu rozhodnutí orgánu anebo upozornění na odkaz ustanovení právního předpisu nebo dotčeného dokumentu

Zpracoval: JUDr. Karel J a r e š

Dne 28. února 2020